

Coop Pank AS riskiisu rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise ning rahvusvahelise sanktsiooni rakendamise valdkonnas

Käesoleva dokumendi eesmärgiks on anda ülevaade potentsiaalsetele ja olemasolevatele klientidele ning muudele kolmandatele osapooltele Coop Pank AS-i (edaspidi: Pank) ja Coop Liising AS-i (edaspidi koos: Grupp) riskiisust rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise ning rahvusvahelise sanktsiooni rakendamise valdkonnas.

Rahapesu ja terrorismi rahastamise ning rahvusvahelise sanktsiooni rakendamise valdkonna riskiisu kindlaksmääramise kohustus pankadele tuleneb rahapesu ja terrorismi rahastamise seadusest ning rahvusvahelise sanktsiooni seadusest. Sisuliselt tähendab see pankadele kohustust määratleda, milliseid kliente teenindatakse ning millistega soovitakse ärisuhteid vältida, samuti milliseid kliente käsitletakse kõrge riskiga klientidena.

Tegemist ei ole Grupi riskiisu dokumendiga, vaid selgitava kokkuvõttega sellest.

1. Üldpõhimõtted kliendisuhete loomisel ja haldamisel

Kliendi tundmine

Grupp soovib koostööd teha usaldusväärsete klientidega, kes kasutavad Grupi tooteid ja teenuseid õiguspärasel eesmärgidel ja kelle isikusamasust, tegelikku kasusaajat ning vara päritolu on võimalik tuvastada ja vajadusel kontrollida. Samuti on oluline Grupil saada aru kliendi ärisuhte ja tehingute eesmärgist ning olemusest.

Kliendi tundmaõppimiseks rakendatavad hoolsusmeetmed

Klientide tundmaõppimiseks ja ärisuhte eesmärgist arusaamiseks vajalike meetmete rakendamisel, sealhulgas tugevdatud hoolsusmeetmete kohaldamisel, rakendatakse riskipõhist lähenemist: kliendi suhtes kohaldatakse hoolsusmeetmeid ulatuses, mis on vajalikud temast tuleneva riski maandamiseks. Kui klient ei võimalda Grupil hoolsusmeetmeid kohaldada, ei ole Grupil võimalik kliendiga ärisuhet luua või jätkata.

Kliendi tuvastamine

Grupp loob kliendisuheteid kontorivõrgus, distantsilt välimüügi vormis, partneri vahendusel isikut vahetult tuvastades või isikut elektrooniliselt tuvastades. Liigse riski võtmise vältimiseks kasutab Grupp isiku elektroonilist tuvastamist ainult Eesti Vabariigi kodanike

ja pikaajalise Eesti elamislooga füüsiliste isikute ning Eesti Vabariigis asutatud juriidiliste isikute puhul.

Kliendiga seotud riigirisk

Grupp loob ärisuhteid nii residentidega kui ka mitte-residentidega, sealhulgas residentidega, kelle äritegevus toimub väljaspool Eestit ja Euroopa Majanduspiirkonda. E-residente käsitletakse kui mitteresidentidest kliente.

Mitteresidendina käsitletakse:

- eraisikut, kelle alaline elukoht ei ole Eestis või kellele on väljastatud elamisloa, mille pikkuseks on vähem kui 1 (üks) aasta;
- ettevõtet, mis on registreeritud välisriigis või Eesti ettevõtet, kui see ettevõtte on sellise isiku kontrolli all, kes ei ole Eesti resident (ettevõtte on rohkem kui 25% ulatuses mitteresidendist tegeliku kasusaaja(te) omanduses või ettevõtte üle omavad muul moel kontrolli üks või mitu mitteresidenti või kui enamuse ettevõtte juhtkonnast moodustavad mitteresidendid).

Juriidilise isiku tugevaks seoseks Eestiga loetakse, kui:

- ettevõtte majandustegevus on Eestiga seotud (näiteks reaalne tegevuskoht või töötajad Eestis);
- ettevõtte olulisemad tehingupartnerid on Eestis tegutsevad ettevõtted;
- ettevõtte pakub Eesti turule suunatud teenust või toodet (näiteks on ettevõttel eestikeelne veebipood);
- ettevõtte omab kinnisvara Eestis või on ettevõtte tegevus seotud kinnisvaraga (näiteks kinnisvara haldus või -arendamine);
- esineb muu oluline ja kontrollitav seos, mis selgitab Eestis pangakonto omamise vajadust (näiteks ettevõtte juhtkond koosneb suures osas eestlastest).

Eraisiku tugevaks seoseks Eestiga loetakse, kui:

- isikul on kehtiv tööleping või tööandja kirjalik kinnitus Eestis või Eesti ettevõttes töötamise kohta ja kinnitus lühiajalise Eestis töötamise registreerimise kohta;
- isikul on esitada koolitõend Eestis õppimise kohta, mis peab kehtima vähemalt 6 (kuus) kuud ja ei tohi olla vanem kui 1 (üks) kuu;
- isik omab Eestis asuvat kinnisvara, mille ülalpidamiskulusid tasutakse Panga kontolt või millest laekuv üür tasutakse Panga kontole;
- muu oluline ja kontrollitav seos, mis selgitab isiku Eestis pangakonto omamise vajadust ja kellel sellest tulenevalt on põhjendatud huvi Pangas põhimaksekonto omamiseks.

Mitteresidendil, kes soovib luua ärisuhte, peab olema tugev seos Eestiga. Konto avamisel hinnatakse eeltoodud seoseid kogumis ning vaid ühe eelduse olemasolu ei pruugi igas olukorras olla piisavalt tugevaks seoseks ärisuhte loomiseks.

Grupp ei loo kliendisuhteid Venemaa või Valgevene kodanikega, kellel puudub kehtiv Euroopa Liidu liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi või Šveitsi elamis luba ega võimalda neil teostada juhuti tehtavaid tehinguid. Samuti ei looda ärisuhteid ega teostata juhuti tehinguid ettevõtetega, milles omavad osalust 50% või suuremas ulatuses või milles teostavad tegelikku kontrolli juhatuse või nõukogu esimehena Venemaa või Valgevene kodanikud, kellel puudub kehtiv Euroopa Liidu liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi või Šveitsi elamis luba.

2. Piirangud kliendisuhete loomisel ja tehingute tegemisel

2.1. Grupp ei loo ärisuhteid ega teosta juhuti tehinguid kui:

- Grupil on isiku suhtes rahapesu, terrorismi rahastamise või rahvusvahelise sanktsiooni või muu Grupile laieneva piirangu kahtlus (sealhulgas sellest kõrvalehoidmise kahtlus);
- Grupil on juriidilise isiku suhtes õigusaktist tuleneva nõude rikkumise kahtlus (näiteks maksude maksmisest kõrvalehoidmine, tegevusloata tegevus ja nii edasi);
- Pangal on isiku konto arestimise kohta täitmisel kohtutäiturilt saadud arestimisakt;
- Grupil on juriidilise isiku suhtes kahtlus, et ta on toime pannud või kelle osas on avalikele andmetele tuginedes kahtlus, et tema või temaga seotud isik on toime pannud olulise õigusrikkumise, sealhulgas narkootikumidega kauplemine, inimkaubandus, terrorism, finants- ja maksunduskuriteod, rahapesu, terrorismi rahastamine ja muu selline;
- tegemist on isikuga, kelle tegevusalana on tuvastatud striptiisiteenuse pakkumine (näiteks striptiisiklubid) või täiskasvanute meelelahutus (näiteks täiskasvanutele suunatud veebiportaalid);
- Grupil on isiku suhtes variisiku kahtlus;
- isik on pannud toime Grupi vastu suunatud ründe (näiteks küberrünnak, valeandmete või võltsitud dokumentide esitamine, laenu- või muu pettuse toimepanek) või on seotud tegevusega, mis muul viisil võib kahjustada Grupi mainet;
- isik on keeldunud hoolsusmeetmete täitmiseks nõutavate andmete ja dokumentide esitamisest või on teinud seda ebapiisavas ulatuses või esineb esitatud dokumentide tõepärasuse osas kahtlusi;
- isiku vara päritolu ja tegevus ei ole selge, sealhulgas kui isik ei tee seadusest tulenevate hoolsusmeetmete rakendamiseks piisavalt koostööd;
- juriidiline isik on registreeritud suure riskiga kolmandas riigis¹ või kui juriidilise isiku omanikuks on sellisesse riiki registreeritud ettevõtte või füüsiline isik;

- isiku kapitali moodustavad esitajaaktsiad või muud esitajaväärtpaberid;
- tegemist on seltsinguga, millel pole juriidilist vormi (näiteks ei ole end registreerinud mittetulundusühinguna);
- tegemist on isikuga, kes on krediidasutus või finantseerimisasutus või krediidasutuste ja finantseerimisasutustega samaväärseid toiminguid tegev asutus, mis on asutatud jurisdiktsioonis või riigis, kus sel puudub juhtimine ja administratsioon ning füüsiline asukoht sihipäraseks äritegevuseks, ja mis ei ole seotud ühegi reguleeritud krediidi- või finantseerimisasutuse kontserniga (inglise keeles *Shell Bank*) või kes on krediidasutus või finantseerimisasutus, kes teenindab varipankasid;
- isiku tegevusalaks on virtuaalvääringu teenuste osutamine (näiteks virtuaalvääringu rahakotiteenuse pakkujad, virtuaalvääringu ülekandeteenus). Keeld ei laiene punktis 3.2. sätestatud tegevustele ja isikutele;
- isik on Grupi poolt tuvastatud kui mõne rahapesuskeemi osalisena;
- tegemist on mitteresidendiga, kellel puudub tugev seos Eestiga ja kellel sellest tulenevalt puudub põhjendatud huvi Pangas põhimaksekonto omamiseks;
- isiku tegevus vastab niimetatud transiitkonto tunnustele (saabuv raha kantakse lühikese aja jooksul kohe edasi, püsiv konto jääb väike, juriidiliste isikute puhul ei ole reaalne majandustegevus tuvastatav) ning sellise tegevuse eesmärk ei ole arusaadav või viitab kahtlasele tegevusele;
- Grupp on tuvastanud, et juriidilist isikut või sellega seotud füüsilist isikut on seostatud korruptsiooniga;
- kui isiku tegevusalaks on relvatööstus või kaubandus (välja arvatud Eesti, NATO või selle liikmesriikidega seotud);
- isik on registreeritud maksualast koostööd mittetegevus jurisdiktsioonis² või kui ettevõtte omanikuks on sellisesse riiki registreeritud ettevõtte.

2.2. Grupp ei teosta tehinguid:

- millega seondult tekib Grupil rahapesu, terrorismi rahastamise või rahvusvahelise sanktsiooni või muu Grupile laieneva piirangu kahtlus;
- milles kasutatavate vahendite päritolu on ebaselge;
- mille puhul tuvastatab Grupp, et see kaldub oluliselt kõrvale kliendi tavapärasest tegevusest;
- mille osas tekib õigusaktist tuleneva nõude rikkumise kahtlus (näiteks maksude maksmisest kõrvalehoidmine, tegevusloata tegevus ja nii edasi) või millel esinevad näiliku tehingu tunnused;
- mille selgituses on kasutatud kuritegevusele (näiteks inimkaubandusele või narkootiliste ainete

¹ Reguleeritud seadusega. Valdavalt langevad need riigid kokku siin avaldatud nimekirjaga: <https://www.coopbank.ee/keelatud-valismaksed>.

² Riikide nimekiri: <https://www.consilium.europa.eu/et/policies/eu-list-of-non-cooperative-jurisdictions/>.

müügile), rahapesule, terrorismi rahastamisele või sanktsioonide rikkumisele viitavaid selgitusi;

- mis on seotud virtuaalväeringutega. Keeld ei laiene punktis 3.2. sätestatud tegevustele ja isikutele;
- kus Panka kasutatakse vaid raha läbikandmiseks (niinimetatud transiitkonto tegevus);
- mille eesmärk või muud asjaolud ei ole Grupile arusaadavad;
- milliste kohta ei ole klient esitanud piisavas ulatuses selgitusi ja dokumente;
- selliste üksuste või üksikisikutega, kes on kantud allolevatesse nimekirjadesse või on selliste isikute omandis või kontrolli all või on sellise isiku äripartner või lähedalt seotud isik:
 - Euroopa Liidu finantssanktsioonide konsolideeritud nimekiri (EL);
 - Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) Julgeolekunõukogu resolutsiooniga kehtestatud nimekiri;
 - Ameerika Ühendriikide välismaiste varade kontrolli büroo (OFAC) hallatavad sanktsioonide nimekirjad (blokeeritud isikud (SDN)).
- isikule, kelle suhtes on kehtestatud muud finantsteenuste osutamise piirangud, mis on välja toodud rahvusvahelise sanktsiooni seaduse³ §-s 14⁴ või sellise isiku äripartner või temaga lähedalt seotud isik;
- mille osas on Pangal raskendatud või võimatu veenduda, et tehingu teostamisega ei rikuta finantssanktsiooni või muud rahvusvahelist sanktsiooni.

2.3. Pank piirab maksete vahendamist riikidesse, mida käsitletakse kõrgema terrorismi rahastamise riskiga riigina või kus ei ole rahapesuvastase töögrupi (FATF) hinnangul võetud kasutusele piisavaid meetmeid rahapesu tõkestamiseks⁵. Samuti on piiratud maksed riikidesse, millele on kehtestatud laiaulatuslikud rahvusvahelised sanktsioonid, sealhulgas massihävitusrelvade leviku tõkestamise piirangud. Vastavate riikide nimekirja avaldab Pank muuhulgas oma kodulehel maksete rubriigis.

3. Keelatud tegevused ja teenused/tooted

3.1. Grupp ei osuta oma klientidele järgnevaid teenuseid:

- maksete vahendamine riikidesse, mis on kantud keelatud riikide nimekirja;

- usaldushalduse ja äriühingute teenuse pakkumine, sealhulgas ettevõtete asutamine või vastav nõustamine;
- raamatupidamise või maksustamise valdkonna nõustamine;
- virtuaalväeringuga (krüptovaluuta) seotud tehingud (virtuaalväeringute ost, müük, vahendamine või hoidmine), samuti NFT-ga (*non-fungible token*) seotud tehingud;
- piiriülese sularaha või väärtpaberiveo teenus;
- korrespondentpanganduse teenus krediitiasutustele.

3.2. Seoses virtuaalväeringutega ja virtuaalväeringu teenuse pakkujatega on punktis 2.1 ja 2.2. virtuaalväeringute kohta sätestatust erandina lubatud:

- Panga kaudu virtuaalväeringutesse investeerimine tingimusel, et isik teeb Pangas ka muid arveldusi ja tema vara päritolu on üheselt ja selgelt arusaadav;
- virtuaalväeringu teenuse pakkujate arveldused, mis ei ole seotud virtuaalväeringu teenuse pakkumisega (näiteks palgad töötajatele, maksed rendi eest, maksudega seotud arveldused ja muu selline);
- kliendi majandustegevusega seotud arvete tasumised, kui klient on oma teenusepakkujaga kokku leppinud arvete tasumise mõnes virtuaalväeringus (näiteks Panga klient kannab oma rahalised vahendid krüptoplatvormile virtuaalväeringuks konverteerimiseks ja arvete eest tasumiseks).

4. Rahvusvahelised sanktsioonid, massihävitusrelvade leviku ning terrorismi rahastamise tõkestamine

4.1. Pank rakendab oma tegevuses piiravaid meetmeid riikide ja isikute suhtes, mille suhtes on kehtestatud rahvusvahelised sanktsioonid mille kaudu on teada või esineb kahtlus, et neid kasutatakse rahvusvahelistest sanktsioonidest kõrvalehoidmiseks või massihävitusrelvade või terrorismi rahastamiseks.

4.2. Grupp ei teosta tehinguid:

- kui tuvastab kauba tarneahelas või muul viisil osaleva vastaspoole, kelle suhtes on kehtestatud rahvusvahelised sanktsioonid või kellel lasub sanktsioonide rikkumise või massihävitusrelvade leviku või terrorismi rahastamise kahtlus;
- mille osas on raskendatud või võimatu veenduda, et tehingu teostamisega ei rikuta finantssanktsiooni või muud rahvusvahelist sanktsiooni või ei ole võimalik välistada massihävitusrelvade leviku või

³ Rahvusvahelise sanktsiooni seadus:

<https://www.riigiteataja.ee/akt/108032022003?leiaKehtiv>

⁴ Punkt ei kehti isikute suhtes, kellele on kehtestatud rahvusvahelise sanktsiooni alusel summapõhine piirang hoisekontode, kuid kellel on punkti 1 alusel olemas piisav seos Eestiga.

⁵ Maksetega seotud piirangute kohta:

<https://www.coopbank.ee/keelatud-valismaksed>.

terrorismi rahastamise kahtlust. See laieneb ka kliendisuhete loomisele ja pidamisele.

- Venemaa ja Valgevene pankadesse/pankadest. Piirang kehtib ka Venemaa ning Valgevene pankade tütarettevõtetele, mis võivad olla registreeritud või tegutseda väljaspool Venemaad või Valgevenet;
- mis on algatatud Venemaa ja Valgevene pankadest või muudest finantsasutustest, samuti eeltoodud pankade või muude finantsasutuste Euroopa Liidus või mujal riikides tegutsevate tütarettevõtete kaudu;
- mis on algatatud ettevõtetelt, mis on asutatud mujal kui Venemaal ja Valgevenes, kuid mille omanikud on enam kui 50% ulatuses pärit Venemaalt ja Valgevenest;
- mis on algatatud Venemaal ja Valgevenes asutatud ettevõtetelt mis tahes muudest pankadest või finantsasutustest;
- mille osas tuvastatakse, et kauba tarneahelas või muul viisil osaleva Venemaa või Valgevene vastaspoole või kauba või teenuse lõppsaaja on Venemaa või Valgevene isik;
- üldjuhul Armeenia, Aserbaidžani, Kasahstani, Kõrgõzstani, Moldova, Tadžikistani, Usbekistani, Türkmenistani ja Serbia pankadesse ega võta makseid neist vastu;
- Põhja-Korea või Iraaniga seotud tehinguid.

4.3. Krimmi, Luhanski, Donetsk, Hersoni ja Zaporizžja oblastitega seotud tehingute osas, mis puudutavad piiranguid või keelde kaupadele, teenustele või muudele tegevustele (näiteks turism või investeerimine), rakendab Pank tugevdatud hoolsusmeetmeid ning väldib muuhulgas ka neid tehinguid, millised võivad Panga hinnangul olla vastuolus sanktsioonide kehtestamise eesmärgiga või milliste osas tekib Pangel sanktsioonidest kõrvalehoidmise kahtlus.